

Tuula Kuosmanen

Högskoleverket
Box 7851
103 99 Stockholm

Ert datum: 2008-09-28

Er beteckning: 83-1577-08

Remiss Värdering av utländska betyg

Verket för högskoleservice (VHS) har beretts tillfälle att lämna remissvar om värdering av utländska betyg.

Sammanfattning

VHS ställer sig i huvudsak bakom Högskoleverkets förslag till föreskrifter. VHS anser emellertid att högskoleförordningen 7 kap, 6 § kräver ett förtydligande eller en omformulering vad avser modersmålet svenska, danska, färöiska, isländska och norska. VHS är medveten om att det kräver en förordningsändring som regeringen ansvarar för men vill lyfta frågan i detta sammanhang, se nedan.

I konsekvensanalysen har Högskoleverket särskilt efterfrågat synpunkter på vissa väsentliga punkter. VHS anser att en begränsning av vilka kurser som en sökande kan komplettera med utöver behörighetskompletteringar bör införas, att omräkningsskalan blir 300-500 och att intervallet för omräkning ändras till 10 poäng istället för föreslagna 20 poäng. VHS ser i sig inga hinder till att betyg i ämnet svenska kurs A och kurs B/svenska som andra språk kurs A och kurs B medräknas i meritvärdet men har pekat på några konsekvenser kring detta.

Svenska - behörighet

Högskoleförordningen 7 kap 6 § anger att den som har annat modersmål än svenska, danska, färöiska, isländska eller norska ska ha de kunskaper i svenska som krävs. Samma lydelse finns även i Högskoleverkets författningssamling. VHS har inga synpunkter på kravet på kunskaper i ämnet svenska. Däremot har VHS stött på en problematik med nuvarande formulering av modersmålet.

Högskoleförordningen eller Högskoleverkets föreskrifter ställer inga krav på dokumentation av kunskaperna i de utsagda modersmålen. En sökande som anger att den har svenska som modersmål och t.ex. har gått en internationell gymnasieutbildning i vilken betyg i ämnet svenska inte ingår kan i praktiken anses ha grundläggande behörighet i svenska. Den som har gått svensk gymnasieutbildning måste ha godkänt betyg i kärnämnet svenska eller svenska som andra språk. Likaledes kan den som anger att den har norska som modersmål men har gått en

gymnasieutbildning eller motsvarande i Norge i vilken ämnet norska inte har ingått i utbildningen anses ha grundläggande behörighet i svenska förutsatt att utbildningen ger tillträde till högre utbildning i Norge. Däremot ska den som är invandrad från t.ex. Pakistan till Norge och som inte har norska som modersmål ha dokumenterade kunskaper i norska eller komplettera med ämnet svenska i Sverige för att ha grundläggande behörighet i svenska trots att den personen kan ha hela sin skolutbildning från Norge. Hur och vem avgör begreppet modersmål? VHS efterlyser därför ett klarläggande eller förtydligande av texten i högskoleförordningen 1993:100, 7 kap 6 § och i Högskoleverkets föreskrifter. Om begreppet modersmål ändras enligt nedan kommer dessutom etnicitetsbegreppet bort från förordningen eftersom etnicitet och modersmål är nära förknippat med varandra.

Förslag till omskrivning: *Den som saknar betyg i ämnet svenska, danska, färöiska, isländska eller norska från svenskt, danskt, färöiskt, isländskt eller norskt gymnasium eller motsvarande skolform, skall ha de kunskaper i svenska som behövs. Högskoleverket får meddela närmare föreskrifter om kravet i första stycket. Den som har haft svenska som ämne i finskt gymnasium eller motsvarande finsk skolform under tre år eller mer skall dock anses ha de kunskaper i svenska som behövs.*

Ett klarläggande behövs också för att fastställa nivåerna motsvarande svenska kurs A och svenska kurs B för de nordiska gymnasieutbildningarna.

Svenska - meritvärdering

Högskoleverket föreslår att betyget Godkänt ska krävas för kärnämnet svenska kurs A och B/kärnämnet svenska som andra språk kurs A och B, eller motsvarande kunskaper. Högskoleverket föreslår vidare att betyget i svenska alltid ska räknas med i meritvärdet. VHS har i sig inga synpunkter på detta. Förändringarna är genomförbara i datasystemet. VHS vill emellertid i detta sammanhang lyfta fram några konsekvenser kring en eventuell regelförändring.

Kärnämnet svenska omfattar kurs A och kurs B. Hittills har en sökande med utländsk gymnasieutbildning inte behövt styrka kunskaper i svenska kurs A utan endast i kurs B. I vilken utsträckning kräver den kommunala vuxenutbildningen att en elev har läst och klarat kurs A för att läsa vidare till kurs B? Hur är det om en elev anmäler sig till särskild prövning i kurs B, måste den eleven även göra särskild prövning i kurs A?

Högskoleverket föreslår vidare att betyg i svenska ska medräknas i meritvärdet och inte bara medräknas när det höjer som med dagens regler. Många med utländsk utbildningsbakgrund som studerar svenska på den kommunala vuxenutbildningen börjar med att läsa svenska kurs A/svenska som andra språk kurs A innan man går vidare till studier i andra ämnen. Förhoppningsvis blir kunskaperna i svenska bättre under utbildningstiden och leder till ett högre betyg än Godkänt på svenska kurs B. Betyget i kurs A ska dock enligt förslaget medräknas vilket kan vara ett betyg som

eleven fick när han/hon fortfarande hade bristfälliga kunskaper i språket. Kunskapsnivån i svenska bygger dessutom många gånger på SFI-studier. Kvaliteten på SFI-studier varierar inom landet och mellan olika utbildningsanordnare.

Vid ett eventuellt införande av att betyg i svenska ska medräknas oavsett om det höjer eller sänker bör man vara medveten om att regeländringen endast påverkar dem som kompletterar med betyg från kommunal vuxenutbildning. Många av dem som söker och blir antagen får sin grundläggande behörighet i ämnet svenska från nordisk eller internationell gymnasieutbildning, TISUS eller folkhögskola genom s.k. motsvarandebedömning. En motsvarandebedömning påverkar inte meritvärdet. Till höstterminen 2008 var det sammanlagt 4977 sökande med nordiska eller internationella betyg. Av dessa antogs 2546. Övriga sökande med utländsk förutbildning och med svenskt personnummer var 9678 varav 3060 antogs. Personer med svenskt personnummer har i stor utsträckning kompletterat med ämnet svenska genom TISUS, folkhögskola eller betyg från kommunal vuxenutbildning.

Det är viktigt att skicka ut signalen till de sökanden att goda kunskaper i svenska är en av förutsättningarna att lyckas i studierna. VHS anser att man bör överväga möjligheten att regeringen ger lärosätena riktade uppdrag att anordna förberedande kurser i svenska. Språkutbildningen i svenska ges i högskolemiljö, särskilt anpassat för fortsatta högskolestudier och kvalificerat yrkesutövande. Några lärosäten anordnar preparandutbildning i svenska men det vore önskvärt med fler utbildningsanordnare.

Intervall och skala

Högskoleverket föreslår att betyg från utländsk gymnasieutbildning (motsvarande) ska överföras till skalan 300-500. VHS instämmer i Högskoleverkets förslag liksom till att behörighetskomplettering tillgodoräknas enligt G = 300, VG = 400 och MVG = 500.

Högskoleverket har i remissen föreslagit intervall som omfattar 20 poäng men skriver i konsekvensanalysen att man har övervägt att i istället föreslå ett intervall som omfattar 10 poäng. VHS förordar efter närmare analys ett intervall som omfattar 10 poäng. Ett intervall om 20 poäng ger ett för stort utrymme åt "lottning" av den sökande än ett intervall om 10 poäng.

Viktning

VHS har i ett tidigare remissvar avrått från viktning, bl.a. mot bakgrund av att ett införande av viktning enbart gynnar dem som har kompletterat med betyg från vuxenutbildningen i Sverige. Med basen 10 får dessutom viktningen en omotiverat stor påverkan på meritvärdet.

Om ev. viktning även ska påverka dem som får sin behörighet från det utländska betyget kräver detta att det enskilda utländska ämnesbetyget registreras med betygsresultat. Det i sin tur innebär ett avsevärt manuellt registreringsarbete samt en

omfattande omprogrammering av datasystemet. Varje utländskt betygsvärde måste få en egen omräkning till den föreslagna skalan. Med dagens regelverk registreras betyget som en motsvarandebedömning.

Med en egen urvalsgrupp för utländska betyg finns inte längre samma behov av att vikta behörighetskompletteringar eftersom svenska och utländska gymnasiebetyg inte kommer att konkurrera i samma urvalsgrupper.

Konkurrenskomplettering

VHS instämmer i förslaget att bara betyg från kurser/ämnen som är på samma eller högre nivå jämfört med det ursprungliga ämnet bör få tillgodoräknas liksom att bara betyg från kurser som är daterade samtidigt eller senare jämfört med det ursprungliga betyget får tillgodoräknas.

Bas vid komplettering

Högskoleverket utgår i förslaget från ett fiktivt antal ämnen som bas, i detta fallet 10. Innan Högskoleverket fastställer vilken bas som ska användas vid komplettering rekommenderar VHS att olika beräkningar görs för att säkerställa hur stort värde en komplettering kan få.

Begränsning av vilka kurser som får användas för komplettering

Högskoleverket har diskuterat att begränsa antalet kurser till behörighetsgivande och för högskolestudier relevanta kurser. Högskoleverket efterlyser remissinstansernas synpunkter på en begränsning av vilka kurser som ska kunna användas för komplettering och om man förordar en begränsning, komma med förslag på vilka kurser som det i så fall borde handla om.

VHS förslag är att begränsa kurserna för komplettering och att utgå från ”800-poängstabellen” i Bedömningshandboken. Den som har en oavslutad utländsk gymnasieutbildning kan efter kompletteringsstudier medges undantag vid ansökan till högskoleutbildning. Kompletteringsstudierna ska motsvara 800 poäng i kärnämnensliknande och nationella kurser. Ämnena svenska kurs A och B, engelska kurs A och kurser i modersmål/undervisningsspråk får inte ingå i de 800 poängen. Tabell över vilka kurser som kan ingå i de 800 poängen finns i Bedömningshandboken. Tabellen omfattar t.ex. Svenska kurs C, engelska kurs C, breddningskurser i matematik och de naturvetenskapliga ämnena etc. Även andra för högskoleutbildningen relevanta kurser kan ingå som t.ex. omvårdnadskunskap. Vuxenutbildningens möjligheter att erbjuda kurser bör vägas in när man fastställer tabellen. Den tabell som finns för 800 poäng är relativt stabil och kräver inte omfattande och ständiga uppdateringar. VHS utgår i så fall från att skrivningen i Högskoleverkets föreskrifter blir så pass vid så att enstaka ämnen som förs till eller från tabellen inte behöver generera nya föreskrifter.

Kursernas omfattning

VHS anser att kursernas omfattning inte ska slå igenom i värderingen av kompletteringen. Den 800-poängstabell som VHS förordar för begränsning av vilka kurser som kan användas för konkurrenskomplettering, innehåller både 100-poängskurser och 50-poängskurser.

Avslutning

De förslag som Högskoleverket föreslår i skrivelsen förorsakar inga systemmässiga svårigheter. Om däremot viktning införs, ställer det krav på mer omfattande omprogrammeringar av antagningssystemet.

Informationsarbetet gentemot studie- och yrkesvägledare liksom de sökande bedöms bli omfattande. Den utländska bedömningshandboken kommer att behöva revideras och uppdateras.

Hur övergångsreglerna ska fastställas för sökande med utländsk utbildning som idag uppfyller grundläggande behörighet måste behandlas vidare i särskild ordning.

I detta ärende har enhetschef Tuula Kuosmanen varit beslutande. Vidare har enheten för bedömning av utländska betyg, enheten för systemförvaltning och enheten för kommunikation deltagit i beslutet.

Tuula Kuosmanen